

SLOVENSKÁ REPUBLIKA

NÁLEZ

Ústavného súdu Slovenskej republiky

V mene Slovenskej republiky

I. ÚS 239/2017-19

Ústavný súd Slovenskej republiky v senáte zloženom z predsedu Petra Brňáka, sudkyne Marianny Mochnáčovej a sudcu Milana Ľalíka (sudca spravodajca) na neverejnom zasadnutí senátu 19. júla 2017 prerokoval sťažnosť [REDACTED], [REDACTED] [REDACTED], zastúpenej advokátkou Mgr. Zuzanou Lányiovou, Námestie sv. Michala 11, Hlohovec, vo veci namietaného porušenia základného práva na súdnu ochranu podľa čl. 46 ods. 1 Ústavy Slovenskej republiky, základného práva na prerokovanie vecí bez zbytočných prietáhov podľa čl. 48 ods. 2 Ústavy Slovenskej republiky a práva na prejednanie záležitosti v primeranej lehote podľa čl. 6 ods. 1 Dohovoru o ochrane ľudských práv a základných slobôd postupom Okresného súdu Piešťany v konaní vedenom pod sp. zn. 7 C 132/2014 a takto

r o z h o d o l :

1. Základné právo [REDACTED] na prerokovanie vecí bez zbytočných prietáhov podľa čl. 48 ods. 2 Ústavy Slovenskej republiky a právo na prejednanie záležitosti v primeranej lehote podľa čl. 6 ods. 1 Dohovoru o ochrane ľudských práv a základných slobôd postupom Okresného súdu Piešťany v konaní vedenom pod sp. zn. 7 C 132/2014 porušené boli.

2. Okresnému súdu Piešťany prikazuje v konaní vedenom pod sp. zn. 7 C 132/2014 konať bez zbytočných prietáhov.

3. [REDAKOVANÉ] priznáva primerané finančné zadosťučinenie v sume 1 000 € (slovom tisíc eur), ktoré je Okresný súd Piešťany povinný vyplatiť jej do dvoch mesiacov od právoplatnosti tohto rozhodnutia.

4. [REDAKOVANÉ] priznáva náhradu trov právneho zastúpenia v sume 312,34 € (slovom tristodvanásť eur a tridsaťštyri centov), ktorú je Okresný súd Piešťany povinný vyplatiť na účet jej právnej zástupkyne Mgr. Zuzane Lányiovej do dvoch mesiacov od právoplatnosti tohto rozhodnutia.

O d ô v o d n e n i e :

I.

1. Ústavnému súdu Slovenskej republiky (ďalej len „ústavný súd“) bola 10. apríla 2017 doručená sťažnosť [REDAKOVANÉ] (ďalej len „sťažovateľka“) na prierahy v záhlaví označenom konaní pred Okresným súdom Piešťany (ďalej len „okresný súd“), ktoré začalo 25. marca 2013 a dosiaľ nie je skončené, hoci ide o jednoduchý spor o zaplatenie sumy 13 556,83 € s príl. z titulu ručiteľského regresu.

2. Sťažovateľka žiadala vysloviť porušenie označených základných práv v konaní pred okresným súdom, prikázať mu konať bez zbytočných prierahov, priznať jej finančné zadosťučinenie v sume 8 000 € a nahradiť trovy konania v sume 312,34 €.

3. Na základe žiadosti ústavného súdu sa k veci vyjadrila predsedníčka okresného súdu, ktorá v liste z 20. júna 2017 po chronológii procesných úkonov vykonaných v konaní uviedla, že k predĺženiu konania prispel aj veľký počet nevybavených vecí, ktoré mala konajúca sudkyňa (okolo 1000 nevybavených vecí), pričom rok bola na zahraničnej stáži a veci musel rozhodovať iný sudca, ktorý vybavil zo senátu sudkyne len 77 vecí. Uviedla, že súhlasí s upustením od ústneho pojednávania. Rovnako sa vyjadrila aj sťažovateľka.

II.

4. Požiadavka rýchlosti súdneho konania sa stala ústavným princípom, pretože časový horizont toho, kedy sa účastníkovi dostáva konečné rozhodnutie vo veci, je neoddeliteľnou súčasťou práva na fair proces v jeho časovej dimenzii. Preto je vecou štátu organizovať svoje súdnictvo tak, aby princípy vyslovené v čl. 48 ods. 2 Ústavy Slovenskej republiky (ďalej len „ústava“) a čl. 6 ods. 1 Dohovoru o ochrane ľudských práv a základných slobôd (ďalej len „dohovor“) boli rešpektované a prípadné nedostatky v tomto smere nešli na ťarchu účastníka, ale súdu, ktorý mal a má dostatok vhodných opatrení na zabezpečenie takého procesného postupu v súdnom konaní, ktorý čo najskôr odstráni stav právnej neistoty pri riešení vzťahov medzi účastníkmi konania.

5. Ústavný súd nie je súčasťou súdnej sústavy a neprislúcha mu právo dozoru nad rozhodovacou činnosťou všeobecných súdov. Do rozhodovacej činnosti súdov je v konaní o sťažnosti podľa čl. 127 ústavy ústavný súd oprávnený zasiahnuť iba vtedy, ak boli ich konaním alebo nadväzujúcim rozhodnutím porušené ústavou (dohovorom) zaručené základné práva a slobody sťažovateľa.

6. Ústavný súd preskúmal konanie na okresnom súde z pohľadu dôvodov namietaných v podanej sťažnosti a dospel k záveru, že sťažnosť sťažovateľky je dôvodná.

7. Ústavný súd už v minulosti vo viacerých svojich rozhodnutiach vyjadril, že medzi základné princípy právneho štátu patrí okrem iného aj právo na prejednanie veci bez zbytočných prieťahov, resp. právo na vybavenie veci v primeranej lehote, ktoré je nedeliteľnou súčasťou základného práva na spravodlivý proces garantovaného v čl. 46 ods. 1 v spojení s čl. 48 ods. 2 ústavy a práva podľa čl. 6 ods. 1 dohovoru (I. ÚS 688/2014, I. ÚS 49/2015).

8. Prieťahy v konaní či nečinnosť orgánu verejnej moci sú ústavným súdom hodnotené ako iný zásah orgánu verejnej moci, ktorý môže byť jednorazový či viacrazový, protiprávny a zároveň aj protiústavný útok týchto orgánov proti základným ústavou zaručeným právam (slobodám), ktorý v čase rozhodovania ústavného súdu predstavuje trvalé ohrozenie právne existujúceho stavu, pričom taký útok sám osebe nie je výrazom (výsledkom) riadnej rozhodovacej právomoci týchto orgánov. Z tej fakticity musí preto

následne vyplynúť, že dôsledkom takého zásahu orgánu verejnej moci nemožno čeliť inak, než ústavnou sťažnosťou a na ňu nadväzujúcim nálezom ústavného súdu.

9. K otázke posudzovania dĺžky konania a jej primeranosti (resp. neprimeranosti) sa tak opakovane pripomína, že túto nemožno vyjadriť numericky, lebo je podmienená objektívne charakterom prejednávanej veci a musí byť skúmaná s ohľadom na konkrétne okolnosti prípadu, zložitost' veci, požiadavky na vykonávanie dokazovania v priebehu konania, ako i správanie účastníkov a samotného súdu; do úvahy je pritom nutné vziať i to, čo je pre sťažovateľa v konaní predmetom sporu, resp. jeho význam pre účastníkov konania.

10. Záver o tom, či dĺžka konania je ešte primeraná a či už nie je, možno teda formulovať vždy s ohľadom na uvedené faktory, ktorými bolo konanie bezprostredne ovplyvnené, pričom pri posudzovaní dôvodnosti tvrdenia o porušení práva na prerokovanie veci bez zbytočných priet'ahov je nutné ku každej veci pristupovať individuálne a zvažovať, či s ohľadom na okolnosti prípadu ide o priet'ahy neodôvodnené, t. j. či sú pričítateľné súdu, a teda zakladajúce porušenie práva na prejednanie veci bez zbytočných priet'ahov. Toto právo totiž nie je dotknuté, ak sú priet'ahy spôsobené výlučne konaním účastníka, prípadne ak ide o vec, keď dĺžka konania zodpovedá jej zložitosti. V takých prípadoch trvanie konania istú dobu spravidla nie je nedôvodné a potreba zásahu ústavného súdu nie je daná.

11. V posudzovanej veci však nie je primárne prehliadnuteľné, že konanie o zaplatenie ručiteľského záväzku pred okresným súdom trvá už od 25. marca 2013 a doteraz, teda viac ako 4 roky, nie je meritórne rozhodnuté. Prekážky ďalšieho postupu v konaní nemožno uspokojivo odôvodniť preťaženosťou sudcu, lebo je povinnosťou štátu, aby organizoval svoje súdnictvo tak, že princípy zakotvené v ústave a dohovore budú rešpektované.

Ústavný súd pripomína, že nielen nečinnosť, ale aj nesústredená a neefektívna činnosť súdu môže zapríčiniť porušenie práv garantovaných čl. 48 ods. 2 ústavy a čl. 6 ods. 1 dohovoru, ak takáto činnosť nesmerovala na odstránenie právnej neistoty týkajúcej sa tých práv, kvôli ktorým sa sťažovateľka obrátila na okresný súd, aby o nich rozhodol (I. ÚS 56/2016).

12. Ústavný súd vzhľadom na všetky uvedené dôvody uznal podmienky zásahu do prietáhov v doterajšom konaní a vyslovil porušenie vo výroku uvedených základných práv a v bode 2 výroku prikázal okresnému súdu konať vo veci bez zbytočných prietáhov podľa čl. 127 ods. 2 ústavy a § 56 ods. 3 písm. a) zákona Národnej rady Slovenskej republiky č. 38/1993 Z. z. o organizácii Ústavného súdu Slovenskej republiky, o konaní pred ním a o postavení jeho sudcov v znení neskorších predpisov (ďalej len „zákon o ústavnom súde“).

13. Ústavný súd môže priznať tomu, koho základné práva boli porušené, aj primerané finančné zadosťučinenie (čl. 127 ods. 3 ústavy, § 56 ods. 4 zákona o ústavnom súde), ktoré však nie je náhradou za úroky z omeškania, ako si to zrejme predstavovala sťažovateľka, keď z tohto titulu žiadala priznať sumu 8 000 €.

Ústavný súd uznal za odôvodnené priznať jej primerané finančné zadosťučinenie v sume 1 000 €, ktorú považoval s prihliadnutím na všetky okolnosti prípadu za primeranú doterajšej neprimeranej dĺžke konania.

14. Podľa § 36 ods. 2 zákona o ústavnom súde môže ústavný súd v odôvodnených prípadoch podľa výsledku konania uložiť niektorému účastníkovi, aby úplne alebo sčasti uhradil druhému účastníkovi jeho trovy konania. Aj v tejto veci sa ústavný súd rozhodol priznať sťažovateľke úhradu za dva úkony právnej služby v celkovej sume 312,34 €, ktorú uložil zaplatiť okresnému súdu na účet jej právnej zástupkyne (§ 31a zákona o ústavnom súde v spojení s § 263 ods. 1 Civilného sporového poriadku) do dvoch mesiacov od právoplatnosti nálezu.

P o u č e n i e : Proti tomuto rozhodnutiu nemožno podať opravný prostriedok.

V Košiciach 19. júla 2017